

7. Дручек О.М. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав, свобод та інтересів дитини: ознаки, поняття, сутність / О.М. Дручек // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Право", випуск 21. - Ч. II. Том 2, 2013 р. - Ужгород, 2013. - 281 с. - С. 160-163.

8. Закон України від 12 травня 2015 року "Про правовий режим воєнного стану". - [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/389-19/>.

9. Базов В.П. Воєнні злочини: Навч. посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - 336 с.

Пшенична А.В.,
здобувач
Державного науково-дослідного
інституту МВС України
Надійшла до редакції: 11.08.2015

УДК 342.9:343.9

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї ЩОДО ДІТЕЙ

Ткаленко О. М.

Стаття присвячена визначенню, з урахуванням проведеного авторкою анонімного анкетування працівників органів публічної адміністрації, шляхів удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності суб'єктів попередження насильства в сім'ї щодо дітей. Основні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї стосовно дітей умовно поділено на правовий та організаційний, кожен з яких своєю чергою поділяється на зовнішній і внутрішній.

Ключові слова: насильство в сім'ї, діти, анонімне анкетування, адміністративно-правове забезпечення, суб'єкти попередження, удосконалення, медіація, оцінка ризиків.

Статья посвящена определению, с учетом проведенного автором анонимного анкетирования работников органов публичной администрации, путей совершенствования административно-правового обеспечения деятельности субъектов предупреждения насилия в семье в отношении детей. Основные направления совершенствования административно-правового обеспечения деятельности органов публичной администрации по предупреждению насилия в семье в отношении детей условно разделены на правовой и организационный, каждый из которых, в свою очередь, делится на внешний и внутренний.

Ключевые слова: насилие в семье, дети, анонимное анкетирование, административно-правовое обеспечение, субъекты предупреждения, усовершенствования, медиация, оценка рисков.

The article is devoted to the definition given author conducted anonymous survey of employees of public administration, ways of improving the administrative and legal support activities of prevention of domestic violence against children. The main directions of improvement of administrative and legal support of the public administration to prevent violence against children conditionally divided into legal and organizational, each of which in turn is divided into external and internal.

Keywords: domestic violence, children, anonymous questionnaires, administrative and legal support, the subjects of prevention, improvement, mediation, risk assessment.

Незважаючи на різноманітні заходи з реалізації законодавства у сфері попередження насильства в сім'ї, практика засвідчує наявність недостатньо ефективної системи попередження насильства в сім'ї щодо дітей. Тому необхідно об'єднати зусилля всіх науковців, працівників державних органів та членів громадських організацій, які займаються попередженням насильства в сім'ї, та спрямувати їх на розробку пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності по попередженню насильства в сім'ї стосовно дітей.

З метою з'ясування найбільш суттєвих проблем, з якими стикаються суб'єкти попередження насильства в сім'ї щодо дітей, нами було проведено анонімне анкетування 245 працівників органів публічної адміністрації м. Одеси та Одеської області, з яких 42 % чоловіки, 58 % жінки. Під час дослідження, на наш погляд, було виявлено найбільш суттєві проблеми в попередженні насильства в сім'ї, а саме: недосконала нормативна база, недостатнє кадрове, матеріально-технічне й фінансове забезпечення органів публічної адміністрації, низький рівень володіння працівниками уповноважених суб'єктів необхідними знаннями, навичками та вміннями з питань протидії насильству в сім'ї взагалі й щодо дітей зокрема.

На нашу думку, основні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї стосовно дітей можна умовно поділити на правовий та організаційний напрями, кожен з яких своєю чергою поділяється на зовнішній і внутрішній.

Правовий напрям удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї стосовно дітей передбачає вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності щодо попередження насильства в сім'ї.

Зовнішній його елемент стосується вдосконалення національної нормативно-правової бази з попередження насильства в сім'ї взагалі, приведення її у відповідність до європейських і міжнародних стандартів, удосконалення механізму контролю за її дотриманням.

До основних рекомендацій щодо вдосконалення національного законодавства у сфері попередження насильства в сім'ї щодо дітей можна віднести: розширення кола осіб, які відносяться до членів сім'ї в розумінні законодавства про попередження насильства в сім'ї; розширення кола суб'єктів попередження насильства в

сім'ї; установлення адміністративної відповідальності за сексуальне насильство щодо дітей у віці від 16 до 18 років, прояви якого не тягнуть кримінальної відповідальності; уведення тимчасових охоронних ордерів (захисних приписів), які передбачають вилучення кривдника та заборону йому наближатись до жертви насильства в сім'ї тощо. Крім того, слід окремо звернути увагу на питання можливості залучення медіаторів до вирішення сімейних конфліктів, зокрема між батьками та дітьми, саме конфліктів, адже коли йдеться про насильство, міжнародний підхід заперечує можливість застосування медіації. Так, медіатору належить приділяти особливу увагу тому, чи мало місце насильство між сторонами або може мати в майбутньому та як це може вплинути на позиції сторін у спорі, на підставі чого вирішувати питання щодо доцільності застосування медіації.

На нашу думку, цей підхід можна використовувати, коли йдеться про те, що батьки постійно сваряться один з одним, а дитина вимушена це спостерігати, тобто є свідком і одночасно жертвою психологічного насильства. Притягнення до відповідальності обох батьків найчастіше не вирішує ситуацію. Коли обидва з подружжя пишуть один на одного заяви, працівник поліції складає на обох протоколи за вчинення психологічного насильства в сім'ї, суд накладає на обох стягнення, проте ситуація в родині не поліпшується, хоча до правоохоронців переважно в подальшому не звертаються, адже не хочуть більше нести відповідальність. Дитина продовжує страждати.

Ще більш актуальності питання запровадження інституту медіації набуває, коли подружжя розлучилось, а значить не є членами сім'ї відповідно до законодавства України про попередження насильства в сім'ї, тоді як дитина залишається членом сім'ї обох батьків. Часто після розлучення батьків дитина стає об'єктом маніпуляцій, зазначаючи при цьому емоційного насильства, яке є різновидом психологічного. Так, батьки можуть порочити один одного в очах дитини, забороняти контакти один з одним тощо. Саме допомога медіатора в цьому разі може забезпечити захист дитини від психологічного насильства з боку батьків, попередження його вчинення в майбутньому.

Слід підкреслити, що вирішення проблеми насильства в сім'ї має йти на випередження, тобто легше попередити його, відреагувати на етапі конфліктів, які можуть перерости в психологічне насильство. Реалізувати це суто юридичною відповідальністю не вбачається можливим, без втручання інших осіб вірогідність насильства збільшується. Цими особами й можуть стати медіатори, які допоможуть конфлітуючим членам сім'ї порозумітись, почути один одного, знайти вихід із конфлікту.

Крім того, слід звернути увагу на той факт, що як конфлікти, так і насильство в сім'ї переважно вчиняється без свідків, а отже, довести факт насильства, зокрема психологічного, емоційного, досить складно. На нашу думку, слід установити норму, відповідно до якої, якщо один з членів сім'ї кваліфікує відносини з іншим членом сім'ї як насильницькі, слід априорі вважати, що так і є, навіть якщо явних доказів тому немає. У випадках, коли неможливим є притягнення до юридичної відповідальності, слід пропонувати медіативну допомогу. Якщо потенційний агресор систематично відмовляється від останньої, це може свідчити про те, що зловживання дійсно мають місце.

Доцільність розгляду цього питання пояснюється тим, що до психологічних переживань жертви насильства в

сім'ї завжди додається хвилювання за дитину, яка все це спостерігає та страждає. Якщо доросла людина може прийняти рішення про те, щоб піти від кривдника, дитина такої можливості не має. До того ж, не зважаючи на те, що спілкування з членом сім'ї, який є агресором, є небезпечним для дитини, бувають випадки, коли не в інтересах дитини припинити його раптово, щоб не допустити додаткової травматизації, особливо якщо ступінь емоційної залежності та прихильності до агресора досить високий. Така дитина потребує особливого піклування та підходу з боку держави та суспільства, яким і може виявитись медіація, спрямована на поновлення нормальних сімейних стосунків, без конфліктів, які загрожують перерости в насильство.

Крім того, саме медіація, на нашу думку, допоможе порозумітись батькам та дітям, які знаходяться в підлітковому віці, і на поведінку яких батьки зазвичай посилаються як на таку, що провокує застосування насильства з їх боку. Адже притягнення до відповідальності батьків без корекції поведінки підлітків і налагодження взаєморозуміння між ними переважно не дає результатів щодо припинення насильницьких стосунків у сім'ї.

Комітет Міністрів Ради Європи в 1998 році прийняв Рекомендацію № R (98) 1 щодо медіації в сімейних справах [1], в якій визнає зростання кількості спорів у сімейних питаннях, насамперед у результаті окремого проживання подружжя або розлучення, і відзначає шкідливі наслідки конфліктів для сімей і високу соціальну та економічну вартість таких конфліктів для держав.

У цій Рекомендації Кабінет Міністрів Європи посилається на статтю 13 Європейської конвенції про здійснення прав дитини, яка стосується забезпечення медіації та інших процедур розв'язання спорів, які мають вплив на дітей. Так, у ній закріплено, що для недопущення чи розв'язання спорів або для уникнення розгляду судовим органом справи, яка стосується дітей, держави мають сприяти здійсненню посередництва чи інших способів розв'язання спорів та використанню їх для досягнення угоди у відповідних випадках, визначених державами [2].

Кабінет Міністрів Європи, беручи до уваги результати досліджень застосування медіації та здобутий у кількох країнах досвід, зазначає, що застосування медіації в сімейних справах може поліпшувати спілкування між членами родини; послабити конфлікт між сторонами спору; призводити до дружнього врегулювання; забезпечувати тривалість особистих контактів між батьками та дітьми; знижувати соціальну й економічну вартість окремого проживання й розлучення для сторін у справах і для держав і скоротити той час, який потрібен за інших обставин для врегулювання конфлікту.

Будучи переконаним у необхідності більшого застосування медіації в сімейних справах як процесу, в якому третя сторона - безсторонній і нейтральний медіатор - допомагає сторонам провести перемовини щодо спірних питань і спільно дійти згоди, Кабінет Міністрів Європи рекомендує урядам держав-членів запроваджувати, заохочувати або, коли це необхідно, посилювати медіацію в сімейних справах.

В Україні нещодавно звернули увагу на медіацію як альтернативу судовим процесам. У 2013 році подавався на розгляд Верховної Ради України законопроект, спрямований на запровадження медіації, проте так і не

був прийнятий. Наразі 31 березня 2015 року в парламенті був зареєстрований законопроект № 2480 "Про медіацію", який визначає поняття "медіація", основні принципи та процес її проведення, окреслює коло випадків, у яких може застосовуватись медіація, унормовує статус медіатора, описуючи коло його обов'язків, повноважень і сферу відповідальності. Крім того, слід зазначити, що вивчення питань, присвячених медіації, уже передбачено Типовим планом підготовки суддів місцевих загальних судів, призначених на посаду судді вперше.

Крім того, у межах цього напрямку слід звернути увагу на те, що існує запит від практичних працівників щодо розробки науково-практичного коментаря до Закону України "Про попередження насильства в сім'ї", оскільки про це свідчать результати нашого опитування: 96 % опитаних осіб вважають за необхідне створення такого коментарю.

Внутрішній елемент правового напрямку стосується вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї саме стосовно дітей. До основних рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї саме стосовно дітей можна віднести такі: передати на нормативно-правовому рівні ряд координаційних повноважень щодо попередження насильства в сім'ї від органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування; внести зміни до інструкцій, що встановлюють строк реагування уповноважених суб'єктів про випадки насильства в сім'ї, передбачивши, що якщо насильство в сім'ї вчинене щодо дитини, реагування має відбуватись протягом доби; збільшити строк адміністративного затримання особи, що вчинили насильство в сім'ї щодо дітей тощо. Слід окремо звернути увагу на необхідність розробки методичних рекомендацій для кожного із органів публічної адміністрації з питань реагування на випадки насильства в сім'ї щодо дітей. У цих методичних рекомендаціях, зокрема, має бути наведений перелік діянь, що можуть відноситись до того чи іншого виду насильства в сім'ї, із зазначенням індикаторів, які можуть свідчити, що стосовно дитини був здійснений той чи інший вид насильства в сім'ї.

Організаційний напрям удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї стосовно дітей передбачає вдосконалення організації системи попередження насильства в сім'ї органами публічної адміністрації та громадськими організаціями, удосконалення системи їх взаємодії.

Зовнішній елемент організаційного напрямку стосується налагодження взаємодії між усіма суб'єктами попередження насильства в сім'ї взагалі та щодо дітей зокрема. Він також стосується стану правопорядку в країні загалом і в зазначеній сфері зокрема, а також умов економічного, соціального, політичного та іншого характеру, які на нього впливають.

Так, лише 39,3 % опитаних нами осіб знають, що в разі вчинення насильства в сім'ї щодо дитини координуючим суб'єктом є служба у справах дітей; інші 39,3 % вважають таким органи соціального захисту населення; 21,4 % органи внутрішніх справ. Тобто надзвичайно актуальним є питання налагодження взаємодії між органами публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї відносно дітей, розробка єдиних організаційно-

методичних системних підходів у реалізації взаємодії, як у діяльності самих установ, так і в підготовці кадрів.

Підтверджує актуальність налагодження ефективної системи взаємодії відповіді учасників опитування на питання, чи співпрацюють вони з іншими суб'єктами попередження насильства в сім'ї. Так, лише 50 % опитаних осіб відповіли, що співпрацюють з іншими органами й громадськими організаціями, що займаються попередженням насильства в сім'ї; 38,5 % тільки з іншими підрозділами правоохоронних органів; 11,5 % зізнались, що взаємодіють лише інколи. 88 % опитаних осіб зазначили, що представники громадських організацій, які займаються попередженням насильства в сім'ї, в їх районі не працюють; 12 % відповіли, що працюють, проте не змогли навести жодної організації.

З огляду на низький рівень комунікації між органами публічної адміністрації та громадськими організаціями можна звернутись до досвіду Франції, в якій на спеціалізованому сайті французького уряду розміщена інтерактивна карта Франції, на якій узагальнені контактні дані громадських об'єднань [3, 155].

На нашу думку, головне завдання сьогодні - це не ліквідація наслідків насильства в сім'ї щодо дітей, а його попередження, чому повинні сприяти, насамперед, популяризація Закону України "Про попередження насильства в сім'ї", стимулювання як громадськості, так і органів публічної адміністрації до його ефективної реалізації, і звісно, підвищення рівня обізнаності громадян про свої права. Узагалі робота з підростаючим поколінням і сім'єю має носити профілактичну спрямованість, а не орієнтуватись на корекцію. Так, слід звернути увагу на протидію явищу культури насильства в сучасному суспільстві взагалі, поширеність у засобах масової інформації пропаганди насильства та жорстокості, деструктивний вплив відео- та ІТ-продукції тощо. Також необхідно приділити увагу організації роз'яснювальної роботи з метою зміни суспільних стереотипів по відношенню до проблеми насильства в сім'ї, зокрема застосування фізичного насильства до дітей.

На нашу думку, задля мети попередження насильства в сім'ї заслуговує на запозичення закордонний досвід щодо оцінки ризиків насильства в сім'ї. Так, наприклад, за інформацією, наданою Гаральдом Хофмайером під час зустрічі під егідою ОБСЄ та МВС України, в Австрії в структурі поліції створене окреме управління ризиками, завдання якого полягає у виявленні, оцінці й здійсненні нагляду щодо осіб і ситуацій, які містять небезпеку ескалації насильства. Єдина мета діяльності цього управління - скорочення ризику проявів насильства [4].

У Канаді, за даними капрала Бет Ролстон [4], в окремих провінціях також актуальним є питання оцінки ризиків, задля чого створюються відповідні системи. Оцінка ризиків може допомогти в такому: розробка належних планів безпеки та реагування на загрози стосовно потерпілої особи; інформування поліцейських на місцях стосовно питань і факторів ризику у сфері домашнього насильства; забезпечення доказів для прийняття рішень до судового засідання та після відбуття покарання; допомога у визначенні відповідних програм втручання/поводження стосовно порушників. Так, наприклад, Центр інтегрованої оцінки ризиків і загроз провінції Альберта (I-TRAC) являє собою мультидисциплінарну команду об'єднаних сил, яка забезпечує експертні рекомендації та підготовку у сфері оцінки загроз домашнього насильства для поліції, органів

влади та громадських організацій; забезпечує офіційну оцінку загроз і плани управління справами для поліції, судів, виправних установ і служб для дітей та молоді; здійснює експертне представництво в судах (слухання у справах про заставу або призначення покарання) тощо. Система оцінки ризиків домашнього насильства провінції Онтаріо (ODARA) має інструмент оцінювання ризику з 13 пунктами, на підставі яких здійснюється оцінка ризику майбутніх посягань/насильства, оцінка їх частоти і серйозності.

Крім того, у Канаді розроблена й запроваджена коротка форма на випадок нападу збоку одного з подружжя для оцінки ризику (B-SAFER), яка являє собою перевірочний список з 10 пунктів і довідник з проведення інтерв'ю, які сприяють роботі фахівців кримінальної юстиції стосовно оцінки ризику у випадках подружнього насильства; допомоги жертвам у плануванні заходів безпеки; попередження заподіяння шкоди та більш серйозних інцидентів у майбутньому.

Зважаючи на недостатній рівень тактичної підготовки працівників органів публічної адміністрації, про що свідчать нещодавні летальні випадки серед правоохоронців під час реагування на насильство в сім'ї [5], питання запровадження оцінки ризиків є надзвичайно актуальним у системі підготовки фахівців для реагування на випадки насильства в сім'ї.

Крім того, механізм оцінки ризиків щодо вчинення насильства в сім'ї може використовуватись задля аналізу ефективності корекційного впливу на кривдника, який перебуває на профілактичному обліку. Так, можна передбачити продовження терміну перебування на обліку, якщо показники оцінки ризику будуть негативним.

У межах цього напрямку актуальними також є сприяння діяльності громадських організацій; сприяння громадському усвідомленню серйозності проблеми та мотивування населення до проявів небайдужості, своєчасного інформування органів публічної адміністрації про виявленні випадки насильства в сім'ї, особливо щодо дітей; запровадження програм, спрямованих на корекцію сімейного виховання, підвищення педагогічної та правової культури батьків тощо.

Особливу увагу слід приділити питанням ефективної реалізації гендерної політики в країні, оскільки однією із причин насильства в сім'ї, зокрема й щодо дітей, є переважно патріархальний устрій суспільства, пристосування зовнішнього світу під чоловіків, стійкість стереотипів щодо ролі чоловіка і жінки в суспільстві, розповсюдженість гендерної та вікової дискримінації тощо.

Внутрішній елемент стосується вдосконалення організації діяльності кожного органу публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї взагалі та стосовно дітей зокрема.

У межах внутрішнього елементу організаційного напрямку вдосконалення слід вести мову насамперед про вдосконалення кадрового та матеріального забезпечення діяльності органів публічної адміністрації. Так, особливу увагу слід приділити формуванню в правоохоронців і соціальних працівників несприйняття будь-яких форм насильства над дітьми, особливо з боку членів сім'ї. Адже відповідно до результатів проведеного нами опитування в 32 % опитаних осіб траплялись випадки насильства у власній сім'ї, а 24 % опитаних осіб вважають виправданим застосування насильства в сім'ї щодо дітей, якщо вони є неслухняними. При цьому лише 64 % опитаних вважають, що фізичне покарання дитини батьками є

неможливим у жодному разі; 20 % відповіли, що фізичне покарання дитини батьками є, звісно, можливим; 16 % зазначили, що в деяких випадках воно є необхідним.

Узагалі фахівці різних країн відзначають пасивність з боку керівництва органів внутрішніх справ у реєстрації та розгляді скарг про насильство, вчинене їх підлеглими у власних сім'ях, що, звісно, породжує відчуття безкарності в працівників. Уперше на цю проблему звернула увагу Всесвітня організація з прав людини (Human Rights Watch) у 1998 році, коли провела масштабну ревізію поліцейських департаментів американських міст [6]. Наше опитування підтверджує наявність такої проблеми й в Україні. Отже, необхідно запровадити політику абсолютного несприйняття та особливо ретельної перевірки інформації про вчинення працівниками органів публічної адміністрації насильства у власних сім'ях взагалі та щодо дітей зокрема. Слід передбачити на нормативному рівні, що в разі отримання заяви про застосування насильства з боку співробітника органу публічної адміністрації щодо членів його сім'ї слід ставити питання про відсторонення такої особи від виконання професійних обов'язків на час розслідування, а в разі підтвердження отриманої інформації про насильство – про притягнення її до дисциплінарної відповідальності, зокрема звільнення. Адже такі особи не будуть ефективно здійснювати діяльність щодо попередження насильства, якщо стосунки в їх власних сім'ях є насильницькими.

Крім того, слід постійно підвищувати професійну компетентність працівників органів публічної адміністрації, рівень їх правової підготовки, ввести в програми навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціальні курси із роз'яснення положень міжнародних документів про права людини, формувати їх переконаність у тому, що права людини – найвища цінність. Підтверджує таку необхідність той факт, що всього лише 48 % опитаних осіб вважають, що насильство в сім'ї дорівнює тяжким злочинам і, відповідно, потребує негайного реагування органів публічної адміністрації; 8 % інколи, залежно від виду насильства; 12 % взагалі відповіли, що насильство в сім'ї не дорівнює тяжким злочинам. На нашу думку, слід використовувати сучасну й ефективну форму навчання працівників органів публічної адміністрації – тренінги, яка дозволяє приділити увагу як теоретичній складовій, так і формуванню вмінь і навичок щодо реагування на факти насильства в сім'ї, дотримання правил особистої безпеки під час припинення сімейного насильства, правильної юридичної кваліфікації вчинених діянь, складання відповідних процесуальних актів, взаємодії з іншими суб'єктами попередження насильства в сім'ї щодо дітей, здійснення профілактичної роботи з кривдниками та віктимологічної профілактики. За результатами проведеного нами опитування, лише 32 % працівників органів публічної адміністрації брали участь у тренінгах з питань попередження насильства в сім'ї, 92 % опитаних виявили бажання взяти участь у таких тренінгах. Про необхідність підвищення кваліфікації працівників органів публічної адміністрації свідчить також той факт, що лише 40 % опитаних осіб переконані, що володіють достатньою інформацією про всі можливі засоби допомоги жертвам насильства в сім'ї; 24 % зізнались, що не володіють; 36 % вважають, що так, але не впевнені. 56 % опитаних вважають, що володіють достатніми педагогічними, психологічними та юридичними знаннями, вміннями й навичками для роботи

з неблагополучними сім'ями; 20 % ні; 24 % частково.

Закордонний досвід переконливо свідчить про ефективність саме інтерактивних видів навчання. Так, наприклад, за інформацією, наданою майором поліції Чеської республіки Владіміром Ведра, під час зустрічі під егідою ОБСЄ та МВС України, у Чехії навіть під час здачі іспитів слухачі мають практично довести свої навички в припиненні домашнього насильства в ситуаціях, які спеціально для цього готують фахівці. Усі дії фільмуються прихованими камерами і потім їм дається оцінка як самим курсантом, так і викладачами [4].

Крім того, відповідно до результатів опитування, інформацію про зміни чинного законодавства опитані частіше (32,6 %) отримують з офіційних видань; 30,2 % з Інтернету; по 11,6 % з телебачення та на заняттях зі службової підготовки; 14 % від колег. Між іншим, ці дані свідчать про недосконалу систему службової підготовки працівників ОВС, на якій вони мають отримувати інформацію про зміни до законодавства в першу чергу. Про незадовільний стан підготовки працівників органів публічної адміністрації свідчить також те, що 16 % опитаних нами осіб взагалі не знають про існування корекційних програм для осіб, які вчинили насильство в сім'ї. На наш погляд, на заняттях зі службової підготовки доцільно запрошувати фахівців із різних органів, установ та організацій, які зможуть якісно донести зміст тих чи інших норм законодавства та особливості його застосування на практиці.

У межах удосконалення кадрової складової важливо звернути увагу на впровадження діяльності з попередження емоційного вигорання працівників, що здійснюють діяльність з попередження насильства в сім'ї щодо дітей. Оскільки з часом працівники не бажають реагувати на випадки насильства в сім'ї, ставляться більш формально до таких випадків, не націлені на надання реальної допомоги сім'ї, а переважно зосереджуються на правильному оформленні відповідної документації. У зарубіжних країнах питання емоційного вигорання працівників соціальних сфер, особливо правоохоронців, набуває неабиякої актуальності, здійснюються відповідні дослідження та відбувається пошук методів профілактики цього явища.

Слід пам'ятати, що попередження насильства в сім'ї щодо дітей є основою профілактики вчинення ними в майбутньому правопорушень, зокрема, насильства у власній сім'ї. Так, 60 % опитаних нами працівників

органів публічної адміністрації впевнені, що насильство в сім'ї щодо дитини пов'язане з учиненням нею правопорушень у майбутньому; 8 % ні; 32 % іноді. Тому вирішення цієї проблеми є надзвичайно актуальним, має бути комплексним і вимагає об'єднання зусиль усіх органів публічної адміністрації, неурядових організацій і громадськості.

Слід пам'ятати, що своєчасне та якісне реагування уповноважених органів (установ, організацій) та застосування ними всіх можливих заходів у випадку вчинення насильства в сім'ї щодо дітей є запорукою формування здорового, у всіх сенсах цього слова, суспільства.

Література

1. Рекомендація № R (98) 1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в сімейних справах від 21 січня 1998 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/Clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7442a47eb0b374b9c2257d8700495f8b/\\$FILE/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%E2%84%96%20R%20\(98\)%201.pdf](http://www.scourt.gov.ua/Clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7442a47eb0b374b9c2257d8700495f8b/$FILE/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%E2%84%96%20R%20(98)%201.pdf).
2. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25.01.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_135.
3. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству: монографія / А.О. Галай, В.О. Галай, Л.О. Головка, В.В. Муранова та ін. / За заг. ред. А.О. Галай. – К.: КНТ, 2014. – 160 с.
4. Українські правоохоронці та представники ОБСЄ обмінялися досвідом у протидії насильству в сім'ї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/1247965>.
5. В Мариуполе похоронили милиціонера, которого забили топором во время службы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mariupolnews.com.ua/descr/55591>.
6. Jacobs Sally. Women say their abusers had badges / Jacobs Sally. – Boston Globe. – 1994. – 3 July.

Ткаленко О.М.,
аспірантка

ОДУВС

Надійшла до редакції: 21.08.2015

УДК 35.073.526

НОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті проведений аналіз нормативних актів та практики здійснення адміністративно-правового забезпечення аудиторської діяльності в Україні. З'ясовано, що на нинішньому етапі розвитку цієї діяльності належним чином не здійснено її ефективне адміністративно-правове забезпечення. Доведено, що для підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення аудиторської діяльності необхідно усунути недосконалість правових актів, зокрема їх законодавчо-правовий, економічний, організаційний і соціальний характер. Обґрунтовано необхідність

розробки та затвердження загальних засад державної політики в зазначеній сфері, що, у свою чергу, дозволить чітко визначити шляхи подальшого розвитку аудиторської діяльності.

Ключові слова: аудиторська діяльність, адміністративно-правове забезпечення, аудитор, аудиторська організація, законодавство.

В статті проведено аналіз нормативних актів та практики здійснення адміністративно-правового забезпечення аудиторської діяльності в Україні.

© В.Ю. Томіна, 2015